

A PROJEKTÉRETTSÉGI TAPASZTALATAI ISKOLÁNKBAN

BEVEZETÉS

A projektérettségi új típusú vizsga a középiskolák életében, hisz egyszerre jelent vizsgát, és menet közbeni *projekt alapú tanulást*. Jelentős időtartamot ölel fel, és a tanulóknak nagyfokú választási lehetőséget biztosít, motiválja az egyéni munkavégzést, fejleszti a felelősségérzést, időbeosztásra kényszerít. Valóságyszerű feladatok megoldását várja el, többféle helyes megoldási lehetősége van, különböző információkat kell összegyűjteni és kiválogatni. A tanár és diák számára egyaránt az együttműködésre helyezi a hangsúlyt, a tanár feladata a tervezés, a tanácsadás, a végrehajtás segítése, a gyakori értékelés. A projekt készítése során a diákok nemcsak a tanárral működnek együtt, hanem segítséget kaphatnak akár a szülőktől, akár más felnőttektől, kortársaktól. A projektek gyakran interdiszciplinárisak, ez önmagában is indokolhatja a külső segítség igénybevételét. A projekt során a tanulók kreativitása, alkotói szabadsága kerül előtérbe.

Projektérettségre különböző tantárgyak esetében van mód. Iskolánkban

Biológiából	4 fő
Rajz és vizuális kultúrából	4 fő
Emberismeret, etikából	3 fő
Médiaismeretből	6 fő
Ember és társadalomismeret, etikából	4 fő
Társadalomismeretből	3 fő

készített dolgozatot.

Ahhoz, hogy a projektmunka az iskolák életében kellő szerepet kapjon, szükséges lenne a projektárgyak feltételrendszerének egységesítése. Sajnálatos például, hogy Mozgóképkultúra és médiaismeretből nem kerül sor a projektek szóbeli megvédésére. Így mind a tanulók, mind a többi tanár csak annyiban értesül a dologról, hogy a javítótanár bemondja az érettségi előzetes értekezletén a kapott pontszámokat.

Néhány tantárgy esetén a vizsgaleírás külön javasolja a munkák eredményének nyilvánossá tételét, erre az időpontokból következőleg már csak a következő tanévben kerülhet sor, akkor, amikor a készítő diákok már nem járnak az adott iskolába. Iskolánk ezért elhatározta, hogy iskolanap keretében mutatjuk be majd szeptemberben az elkészült alkotásokat. Érdemes volna az „OKTV kiegészítéseként” országos versenyt rendezni az elkészített projekt munkák számára, akár nevezési díj mellett is, így szereve nyilvánosságot, nagyobb érdeklődést a műveknek.

A projekt műfaja egyéni választás alapján lehet hagyományos írásbeli mű, kérdőíves feldolgozás, riport, interjúk készítése, vázlatok vagy modell készítése, a téma iskolai rendezvényre való előkészítése, megjelentetése, honlap készítés, számítógépes animáció, audiovizuális produktum, tematikus faliújság-sorozat, önálló kiadvány készítése az iskolaújság, iskolarádió, iskolatelevízió számára, közéleti diákrendezvény megszervezése, iskolán kívüli közéleti akció megszervezése, illetve az abban való aktív, dokumentálható részvétel. Az iskolák tárgyi feltételrendszere mindehhez nagyon eltérő. Az esélyegyenlőség érdekében az önkormányzatoknak biztosítania kellene más iskolák tanulóinak számára is bizonyos eszközök használatát, segítségét. Nálunk nincsen semmilyen audiovizuális vágóberendezés, stúdió, így tanulóink bizonyos feladatok elvégzéséről csak álmodozhatnak. Érdemes lenne lobbizni olyan országos pályázatok kiírása érdekében, ahol az így elnyerhető média-eszközök stb. használatát más iskolák érettségizői számára is hozzáférhetővé lehetne tenni.

ÉRETTSÉGI ELŐKÉSZÍTŐ

Iskolánkban érettségi előkészítő keretében heti két órában biztosított lehetőséget arra, hogy az arra jelentkező diákok felkészüljenek a projektvizsgákra. A csoport létszáma viszonylag magas lett (23 fő), hisz együtt tanultak a 11. és 12. évfolyamos diákok, a társadalomismeretre és az ember és társadalomismeret, etikára jelentkezők. Tehát a tanórai kereteken kívül is lehetőség volt bizonyos ismeretek, készségek elsajátítására. Október elejére alakult ki a csoport, elvileg mindenki olyan szándékkal jelentkezett, hogy a két tárgy egyikéből érettségit fog tenni.

A vizsgaleírásban közölt időpontokhoz képest hetekkel később jelentek csak meg a 2004/2005-ös év projekttemái. A feladatok elvégzésére a következő ütemezést tervezte el a szaktanár:

November: Témaválasztás

December: Szakirodalommal való ismerkedés, célkitűzés meghatározása

Január: Részfejezet bemutatása

Február: Szóbeli beszámoló az önálló kutatómunka állásáról, a részfejezet tanári értékelése

Március: Első változat bemutatása

Április: Első változat tanári értékelése, korrigálás

Május eleje: dolgozat benyújtása, a hónap végén szóbeli védés

A 11. évfolyamosok számára is a projektkészítés volt a legfontosabb követelmény. Tőlük nem a teljes dolgozat elkészítését, hanem egy szabadon választott témából részfejezet készítését, és lehetőleg önálló kutatómunka elvégzését kértem. Ebben az esetben fontossá vált a választott téma indoklása is, részükről is sorkerült a projekt bemutatására, megvédésére. A leglényegesebb különbség az volt, hogy a feladatot nem egyedül, hanem a projekt munkájának jobban megfelelően, csoportosan végezheték el. Saját választásuk alapján különböző létszámú csoportok jöttek létre 3-5 fő, illetve volt aki maradt az egyéni munka lehetőségénél. (Lásd 1. melléklet dossziében a 11. évfolyamosok projektmunkái.)

Az ütemezés legfontosabb pontjának az első félév végéig történő részfejezet készítés tűnt a 12. évfolyamosok számára, egyrészt azért, hogy osztályzatot tudjak adni az érettségi előkészítőre, másrészt azért, hogy a végleges érettségre történő jelentkezés előtt kiderüljön, valóban projektérettségit akar tenni a jelölt, fel tudja mérni tanár és diák egyaránt, hogy mire vállalkozik.

Az érettségi előkészítő heti két óráját használtuk fel a hivatalos konzultációkra, és a foglalkozásokon rendszeresen megkérdeztem, hogyan állnak, milyen problémák merültek fel. Segítséget kaptak a projektérettségi elkészítésének elméleti megalapozására, illetve a többi időben a szóbeli tételekre való készülésre.

PROJEKTÉRETTSÉGI VEZETÉSÉNEK MÓDSZERTANI SAJÁTÓSÁGAI

A projekt készüléseinek egyes fázisairól feljegyzést kell készíteni. Első lépésként a tanulókkal ötletrohamot (brain storming) tartottunk arról, kinek milyen javaslata van a témával kapcsolatosan. Próbáltuk kiválasztani az elhangzottakból a vezérmotívumot, azt a kulcsszót, melyet középpontba állíthatunk. A táblára írtuk fel ezt a szót, majd köré a vele kapcsolatba hozható kifejezéseket. Az egymással kapcsolatban álló ötletekből szóbokrokat, elágazásokat, képeztünk, melynek segítségével elkészíthető a téma gondolati térképe, (mind-mapping). Különös asszociációk, kreatív ötletek kerültek így felszínre. Az ötletroham eredményét és a gondolati térképet is érdemes lett volna munkaportfolióban megőriznünk, mert fontos kiindulópontja lehet a kérdések, célkitűzések megfogalmazásának, de erre akkor nem gondoltunk, még nem választották ki saját témájukat.

Nem kezdhetünk neki a kutatómunkának egészen pontos célok nélkül. A projektek érettségi esetében is csak lényegi kérdések megfogalmazásával lehetnek a diákok sikeresek. A hagyományos oktatással szemben ilyenkor a diákoknak maguknak kell feltenniük a megválaszolendő kérdéseket is

- minden megvan-e projekt elkészítéséhez;
- mennyi idő, energia, pénz szükséges a megvalósításhoz, mennyivel rendelkezik;
- milyen részfeladatokból áll a projekt, milyen sorrendben érdemes megvalósítani;
- mi alapján válasszon a megszerzhető információk közül, mi a lényeges és mi a lényegtelen;
- milyen összefüggések vannak a projekt egyes elemei között.

Gyakran egyáltalán nem könnyű teljes pontossággal megfogalmazni, leírni a kutatás tárgyát, (nemcsak a diákoknak okoz nehézséget) ugyanakkor ez a legelső lépés nagyon fontos, mert ha nem tisztázták saját szándékait, könnyen „szétfolyhatnak” a kínáló témák között. Nem szükséges hosszas fogalmazásban rögzíteni a célt, elég egy jól megfogalmazott kérdésfeltevés. Feladatuk volt ezért, hogy a témaválasztással egyidőben a projekt célját, azzal kapcsolatos saját hipotézist fogalmazzanak meg.

Fontos feladat a témával foglalkozó fontosabb szakirodalom áttekintése, hiszen meríthetünk belőle ötleteket, áttekinthetjük, hogy az előttünk kutatók mire jutottak, vagy mely területek feltáratlanok még. Lehetőségünk volt arra, hogy az egyik órát az iskolai könyvtárban tartsuk, egyrészt megismerve azt a néhány könyvet, melyet használhatnak, másrészt kézbe vettek néhány olyan folyóiratot, mely rendszeresen közöl társadalomtudományos kutatásokat (HVG, Iskolakultúra, Szociológiai Szemle, ÉS, Mozgó Világ, Valóság stb.). Az érettségizők további segítséget a Baranya Megyei Könyvtárból kaptak, ahol nagyobb választékát találták a szakirodalomnak.

Munkájuk során nemcsak könyvek, hanem web címek, újságok, filmek, rádióműsorok is segítségükre lehetnek, ezek feltüntetése és pontos bibliográfiai adatainak megadása nélkülözhetetlen. Bibliográfiai adatok feltüntetésének módjára külön figyelmet fordítottunk. A részfejezetek beadásakor derült ki, hogy a szóbeli közlés és a táblára írás nem volt elegendő, nagy pontatlanságok voltak, amit a későbbiekben sikerrel korrigáltak. A tanár számára meglepő volt, hogy az abc rend használata nem triviális, sőt többeknek felszólításra is nehézséget okozott.

Az internetes keresőprogramok használatában a tanulók kompetenciája nagyon eltérő volt. Két tanuló számítástechnikai speciális tantervű osztályból érkezett, számukra és egy másik otthoni internettel rendelkező vizsgázónak készségi szinten ment a feladat, a többiek számára segítséget kellett biztosítani.

Az adat és szakirodalom keresésében, jegyzetelésében, bibliográfia összeállításának módjában fontos tapasztalatot szereztek a vizsgázók, olyan kompetencia alakult ki bennük a projekt-készítés végére, melyet bizonyára jól fognak használni egyetemi vagy főiskolai tanulmányuk során.

Projektmunka-készítés elméleti megalapozásának következő fontos lépés volt a tudományos kutatás módszerének áttekintése, a tudományos kutatás céljára, illetve a média számára készült interjúk közti különbség érzékelése. A szociológiai vizsgálati módszerek közé tartoznak a különböző interjúk, melyek a szóhasználat ellenére alapvetően eltérnek a rádió- és tévériporterek által készítettéktől. Az utóbbiak elkészítése előtt ismereteket, információkat (életrajz ismerete, mikor jelent meg lemeze, kitérítései, válasai stb.) gyűjtöttek a riportalanyról, és a csak célközönség számára érdekes témákat járják csak körül. Legritkább esetben módosítanak a riportalany által elmondottak alapján az előre eltervezett tematikán.

Kutatás esetében annál hatásosabb a módszer, minél inkább háttérben tud maradni maga a kérdező, minél kevésbé beavatkozó, és hagyja riportalanyát kibontakozni. A társadalomtudósok többfajta interjút különböztetnek meg:

- A célzott interjúk esetében csak valamilyen lényeges probléma megvitatására kerül sor. Nem törekszik teljességre, csak a problémával kapcsolatos élmények, okok és okozatok számbavételére, fontosságuk eldöntésére kerülhet sor.
- Az élettörténeti interjú során a riportalanyunkat élete elmesélésére kérjük, pl. a születéstől a jelen állapotig. Külön figyelmet fordítunk az egyéni sorsfordító eseményekre, a házasságkötésre, a gyermekszületésre, tanulmányokra, a munkahelyváltásra, nyugdíjazásra. Ennél az interjúfajtnál alkalom nyílhat azonnali visszakérdezésre, azaz, ha valami az elmondottakból nem világos, vagy nem ismert a történelmi háttér, rá lehet kérdezni, pontosítani lehet.

Mind a két esetben fontos a beszélgetés elején közölni, milyen célból tesszük fel a kérdéseket, és a válaszokat az iskolai feladat elkészítésére fogjuk felhasználni, tehát tanárok és osztálytársak számára is megismerhetővé válnak. A beszélgetéseket általában papíron, az interjú végén rögzítik, de javasolható, hogy közben is jegyzeteljenek. Amennyiben interjúk lejegyzetelése nem szó szerint történik, szókincsében, stílusában is törekedni kell az interjúalany által elmondottak rögzítésére, természetesen a tartalmi hűség mellett. Ha a riportalany nyitott a magnó, videofelvevő vagy diktáfon használatára, azzal is lehet dolgozni.

A szaktanár igyekezett hasznosítható tanácsokkal ellátni a projekt-készítőket;

Hogyan készülj az interjúzásra?

- Gondold végig, milyen ismeretekhez szeretnél jutni!
- Az interjúzást kezd az adatok rögzítésével, ezeket ne emlékezetből írd le, hanem kérj engedélyt a pontos leírásra, és mivel nevednél a hagyomány elvét kell alkalmazni a helyesírás során, nyugodtan kérd meg az ellenőrzésre a beszélgetőpartnered.

- ◉ Javasolható, hogy készíts a magad számára előre egy adatlapot és azt vidd magaddal a beszélgetésre!
- ◉ Élettörténeti interjú esetében ezek után kérjük meg élete fontosabb eseményeinek elmesélésére, a választást bízunk az egyénre.
- ◉ Szükséges lehet viszont előre annak meghatározása, mennyi ideig folyjék a beszélgetés. Javasolható, hogy kérjünk 10-15 perces visszaemlékezést, ennél többet nehezen dolgoznál fel, és nagyon elveszhetnétek a részletekben.
- ◉ Ha valamilyen kedves gyerekkori emlék bemutatása túl részletezőnek tűnik, nyugodtan szóljunk közbe, és kérjük más fontos esemény említését.
- ◉ Családtörténeti célzott interjúk esetében fogalmazz meg előre 3-5 kérdést, amit fel szeretnél tenni.
- ◉ Figyeld arra, hogy ne szűkítsd le a válaszadó lehetőségeit, ne befolyásolja a kérdésed a lehetséges válaszokat! Például ha iskolád egy végzett diákjával készült interjúban elsőként azt kérdezed, milyen iskolai eseményeknek, tanároknak köszönhető az általa elért siker, akkor kijelölöd számára, hogy miről beszéljen, pedig más, talán fontosabb szempontokat is említett volna magától. Szerencsésebb tehát a kérdést úgy feltenni, hogy milyen események vagy kik segítették a siker elérésében!

A projekt készítéséhez mind a 11. évfolyamosok mind a ténylegesen érettségizők számtalan interjút készítettek. Iskolánk tárgyi feltételei nem tették lehetővé videokamera használatát, diktafon is csak saját tulajdonú lehetett, így többnyire maradt a jegyzetelés. Élettörténeti interjúk készültek az esélyegyenlőség a nők körében témához, célzott interjúk főleg az önkormányzati munka visszhangjához, a dohányzással kapcsolatban, a vallási szokásokról. Ezzel kapcsolatos legérdekesebb személyes tapasztalatokat a hátrányos helyzetű emberekkel interjút készítőik szereztek, akár a karitatív munka közben szerzett tapasztalatokról, akár a nőkről, vagy a hajléktalanokról volt szó. Nehéz sorsú emberekkel nem volt könnyű dolguk már a rábeszélés időszakában sem! Azt hiszem, fontos tolerancianövelő, empátiafejlesztő feladat volt számukra, hisz az ő sorsukhoz képest védett világban éltek, szembesülni kényszerültek általuk addig alig ismert sorsokkal, egy társadalmi réteg kilátástalan helyzetével.

A projektmunka-készítés elméleti megalapozásának újabb fontos lépése volt a társadalomtudományok kutatásmódszertanában a kvantitatív (mennyiségi) módszerek közé tartozó kérdőívvel történő vizsgálattal, más néven survey módszerrel történő ismerkedés. Akkor célszerű e módszer mellett döntenünk, ha nagyobb mintán kell vizsgálatot végeznünk, azaz sok embertől szeretnénk választ kapni. A válaszokat könnyű feldolgozni, jól összevethetők egymással, és mindent számszerűsíteni is tudunk. Előnye, hogy viszonylag olcsó, és gyors lefolyású. A kérdőívvel összegyűjtött anyag esetleg felszínes lehet, hiszen ugyanazon sémába szorítjuk be minden válaszadó gondolkodását. Belekényszerítjük a válaszadót egy általunk kreált gondolkodási, szóhasználati rendszerbe.

A szaktanár próbálta a kérdőív-készítés lépéseit rögzíteni a diákok számára.

- ◉ A kérdőív lényege, hogy mennyiségi adatokra van szükségünk, azaz a válaszok mérhetővé tétele. Ehhez elengedhetetlen, hogy az általunk feltett kérdés felbontása.
- ◉ Indikátorokat kellett keresnünk, amelyekről feltételezhetjük, hogy rámutatnak a vizsgálni kívánt jelenségre.
- ◉ Az indikátorok tematikus csoportba sorolása után következhet a pontos kérdésmegfogalmazás, és ha szükséges, a válaszalternatívák felsorolása.
- ◉ Az egyik legfontosabb feladatunk, hogy egyértelmű, pontos, és a legalacsonyabb iskolai végzettségű kitöltő által is jól érthető kérdéseket tegyünk fel.
- ◉ Akár önkitöltős a kérdőívünk (a válaszolónak egyedül kell megbirkózni a megértéssel), akár telefonon vagy személyesen teszi fel a kérdéseket (hallás után nehezebb a megértés), a kérdés megfogalmazása alapvetően meghatározza a kutatás színvonalát, eredményességét.
- ◉ A kérdéssel tilos befolyásolni a válaszadót, sugallni az elvárt feleletet.
- ◉ Kérdezhetünk zárt kérdéssel, ha válaszalternatívákat kínálunk fel, melyek közül egyet vagy többet is megjelölhet a megkérdezett.
- ◉ Egyetlen választ csak akkor várunk el, ha egymást teljesen kizáró válaszlehetőségeket (attribútumokat) hoztunk létre, melyekben mindenki megtalálhatja a neki tetszőt.
- ◉ A zárt kérdések egyik előnye, hogy nem kíván sok gondolkozást, így nagyobb valószínűséggel fog válaszolni a megkérdezett. Mindemellett könnyű kódolni és feldolgozni a válaszokat.
- ◉ A nyitott kérdéseknél nem kínálunk alternatívákat, nem könnyítjük meg a válaszolók helyzetét, ezáltal árnyaltabb képet kaphatunk, mint zárt kérdésekkel.

- ⊙ Ennek a kérdéstípusnak ugyanaz az előnye, ami a hátránya: nehezen kódolható, több utómunkálattal igényel. A nyitott kérdéseknél kisebb az akaratlan befolyásolás lehetősége.
- ⊙ Miután minden kérdésünket megfogalmaztuk, a kérdések sorrendjének meghatározása következik. A legfontosabb szempont, hogy az általános vagy mások véleményére kérdező kérdésekkel kezdjünk, és fokozatosan haladjunk a személyesebb kérdések felé.
- ⊙ Tartsuk tiszteletben, ha a megkérdezett valamelyik kérdésre nem kíván válaszolni.
- ⊙ Minden kérdőív vagy a legelején, vagy a legvégén tartalmaz egy demográfiai adatokat tartalmazó részt. Azokat a jellemző adatokat gyűjthetjük össze, amelyek valószínűleg befolyásolják a témánkkal kapcsolatos véleményeket.
- ⊙ Általában a nemre, az életkorra, lakóhelyre, családra, iskolatípusra stb. kérdeznek rá.
- ⊙ Reprezentatív egy felmérés, ha a vizsgált alapsokaság és a választott minta (a kérdőívet ténylegesen kitöltők) összetétele adott szempontokból (nem, életkor stb.) azonos. Csak reprezentatív felmérések során lehet matematikai-statisztikai eszközökkel kiszámítani a mintavételi hiba mértékét, csak ekkor tudjuk megmondani, hogy milyen mértékben köszönhető a véletlennek, illetve milyen mértékben tükrözik a valóságot. Reprezentatív kutatás nem várható el középiskolásoktól, de a mintavétel kiválasztás szempontjának meghatározása viszont jogos elvárás.
- ⊙ Fontos feladatunk a személyiségjogok tiszteletben tartása. Csak akkor lehet hivatkozni valakinek a véleményére, ha ehhez az illető bizonyítottan hozzájárult.
- ⊙ Anonim kérdőívek esetében a névtelenséget minden esetben biztosítani kell, nem tehetünk fel olyan kérdést, nem kérhetünk olyan adatot, mely alkalmas a megkérdezett azonosítására.

A projekt készítéséhez mind a 11. évfolyamosok mind a ténylegesen érettségizők készítettek kérdőíveket. A legnagyobb számú megkérdezett az iskolabezárás lehetőségét vizsgáló önkormányzati intézkedés esetében volt, de sokan válaszoltak azokra a kérdésekre is, mely a siker okait, illetve a dohányzási szokásokat firtatta. A gyermekvédelemben dolgozó munkatársak véleményét is kérdőívvel tárták fel. Mindannyiunk számára érdekes volt hallgatni azt a beszámolót, melyet egy kérdőív kitöltése miatti félelemről szólt, kicsit átérezni, hogy milyen nehéz egy kisközösség (személyek) lakói számára a szabad véleménynyilvánítás, ha egzisztenciális félelmek, személyes függőségek vannak a háttérben.

Közös feladat volt a munkanapló vezetésére, illetve a jegyzőkönyv készítésére való felkészülés. Mindenki számára meglepő feladat volt a saját tapasztalatok, vélemény megfogalmazása. Külön nehezíti a helyzetet, hogy menet közben a legtöbb konfliktus az értékelő tanárral szemben keletkezett, mert hiányolt valamit, vagy téves megoldásnak, kevésnek, áttekinthetetlennek tartott bizonyos megoldásokat. Bátorításra a szóban elhangzó vélemények megfogalmazására, rögzítésére azért sor került, az utolsó bejegyzések sokkal több személyes tapasztalatot tükröznek, bár néhányuknál továbbra is csak a formális előírásnak felel meg az irat. (Lásd 2. melléklet: munkanaplók 37 db.)

A jegyzőkönyvkészítés kényszere ebben a formában a szaktanár számára nem indokolt, ezért igyekezett minél egyszerűbben eleget tenni a formalitásnak. Nem a tényleges konzultációk kerültek rögzítésre, hisz ez tanulónként 8-10 bejegyzést is kívánt volna, hanem csak az előírt szakaszok teljesítését rögzítettük. Nincsenek a jegyzőkönyvben azok az időpontok sem, amire nem jött el a vizsgázó, pedig a szaktanár várta az elvégzett munkáról történő beszámolót. (3. sz. melléklet: jegyzőkönyvek 31 db)

Javasolható lenne, hogy a munkanapló bővüljön egy oszloppal, amiben a szaktanár folyamatosan bejegyzi véleményét, nyomon követi ténylegesen is a munkanapló vezetését, a jegyzőkönyv írásának kényszere pedig szűnjön meg.

Jegyzőkönyv helyett a vizsgára történő iskolai elfogadás után azt tenném kötelezővé, hogy az érettségire történő végleges jelentkezés után 15 napon belül írásban kapja kézhez az iskolától hivatalos formában a tanuló, mikor vannak a kötelező konzultációs időpontok, azokra mit kell elkészítenie, és milyen következményekkel jár, ha azokon nem vesz részt. Ha nem jelenik meg a konzultáción és magától nem olvassa el a vizsgaszabályzatot, (ami nem jellemző az érettségizőkre) arról sem értesül, hogy konzultációra járni nem lehetőség, hanem kötelezettség. Ez utóbbi megoldást különösen fontosnak tartom azoknál a vizsgázóknál, akik nincsenek az adott iskolával tanulói viszonyban, hanem a régi típusú felvételi vizsga helyett kiegészítő, vagy javító érettségi vizsgát tesznek.

PROJEKTKÉSZÍTÉS FOLYAMATÁNAK TAPASZTALATAI

1. Leadott érettségi dolgozatok száma: 10 témaválasztás

- Esélyegyenlőség: 3 fő
- Önkormányzat tevékenysége: 3 fő
- Karitatív tevékenység: 1 fő
- Etika: 3 fő

Az érettségire jelentkező két tanuló, aki az iskolánkkal nem áll tanulói jogviszonyban, korábban sem állt, több évvel ezelőtt más középiskolában végeztek. Az év elején elképzelt ütemezés náluk érthető okokból tarthatatlanná vált, rövidebb idő állt a rendelkezésükre. Viszont semmilyen más tantárgyból nem kellett készülniük, így több időt tudtak a projektre fordítani. Önként vállalták, hogy az érettségi előkészítőn megjelennek, így biztosítva volt számukra is a konzultáción való részvétel lehetősége.

Jogilag teljesen nonszensz, hogy az iskolával nem áll tanulói jogviszonyban a vizsgázó, az iskola és a szaktanár ingyen arra van kötelezve, hogy számukra 2-3 konzultációt tartson. Nyilvánvalóan az írásbeli érettségi javításáért kapott nem túl magas összeg nem fedezheti a részfejezet, első változat javításának, a tapasztalatok meghallgatásának, tanácsok adásának munkabérét. Javasolható, hogy kötött felhasználású állami normatívaként jelenjen meg a projektérettségire való felkészítés a nappali tagozatos tanulók esetében, illetve emelt vizsgadíj fizetésével a korábban már érettségizettek esetében. (Informatikából és idegennyelvekből most is többet fizetnek.)

Emberismeret-etikából a kevés jelentkező miatt iskolánk nem biztosított érettségi felkészítőt, a szaktanár lelkiismeretesen akarta felkészíteni őket, ezért mindenféle díjazás nélkül heti rendszerességgel találkozott velük. (Lásd Jegyzőkönyvek etikából 3 db.)

2. Félbemaradt projekt-vizsgák száma: 2

Indoklás: Egy tanuló az athéni olimpia doppingügyeinek feldolgozását végezte volna el. December elejéig számtalan cikket olvasott el a témában, majd érdeklődése lankadt. Nehézségei támadtak a nagyon bőséges sajtóanyag rendezésében, csoportosításában. Februárra úgy döntött, inkább testnevelésből érettségizik.

Egy tanuló pedig a sikeres női pályákhoz interjúk készítését kezdte el iskolánk volt diákjainak körében. Továbbtanulási szándéka miatt kiderült, hogy muszáj biológiából érettségit tennie. Az általa készített interjúk egyike az iskolai évkönyvben megjelent.

Bár a projekt-készítés félbemaradt, az érettségire történő jelentkezés véglegesítése nem történt meg, mind a két tanuló számára érdekes volt az addig végzett munkája, döntésük megváltoztatását nem élték meg kudarcként. A szaktanár viszont fájlalta, hogy sikeresnek indult munkák nem készültek el. HA ez több esetben előfordul, nehéz lesz mind anyagilag, mind időráfordítás szempontjából nem kudarcként értékelni a történeteket.

3. Bukás: 1 fő

Szaktanár és vizsgázó számára egyaránt kudarcként megélt történet. Csendes, gyenge tanulmányi eredményű diák jelentkező projektérettségire, az előkészítőre november végéig járt, majd hiányzott a foglalkozásokról. (Sokat betegeskedett, kórházban is volt) szaktanár azt hitte, meggondolta magát, és mást tárgyalt. Csak az érettségire történő jelentkezések összegzésekor derült ki, hogy mégsem. Ekkor az iskola hivatalos levelet küldött a szülőknek a tantárgyválasztás felelőtlenségéről, amire semmilyen reagálás nem történt. Áprilisban egyetlen alkalommal jelent meg az érettségi előkészítőn, ahol a témaválasztás szóban megtörtént, sikeres nőkről kívánt írni. A célkitűzés meghatározása annyi volt, hogy interjút akar készíteni az édesanyjával, a nagynénjével és a szomszédjával. A szaktanár felháborodásának adott hangot, majd közölte, hogy ez nem érettségi színvonal, a következő héten a célkitűzést írásban akarja látni, komolyabb témáról. Ezen a teljes felkészületlenséget mutató alkalmon kívül konzultáción nem jelent meg a diák, majd határidőre a titkárságon mégis leadott egy dolgozatot. Közben a szaktanárnak némi vitája támadt az iskolavezetéssel, hogy érettségi előkészítőn való részt nem vételért lehet-e elégtelen év végi osztályzatot adni. A féléves közepes után így elégséges érdemjegyet kapott.

A projekt-készítés folyamatára 0 pontot szándékozott adni a szaktanár, azért kíváncsiságból megnézte a leadott munkát. Szakszókincse, mondatszerkezete, tárgyi tudása meglepő volt számára, jóval meghaladta a 18 évesek fogalmazási technikáját. Mivel forrás nem volt megjelölve, a Google keresőprogramba beírta a dolgozat pontos címét. Felháborodására ezek után egy olyan tanulmányt olvashatott, amely betűszerinti egyezést mutatott a tanuló által leadott érettségi munkával, bár az utóbbiból hiányoztak a táblázatok, néhány oldal, és a több oldalnyi bibliográfia. A dolognak lett annyi iskolai visszhangja, hogy több ilyen jellegű próbálkozás nem lesz az iskolánkban. A projekt megvédésére ebben az esetben nem került sor.

A PROJEKTKÉSZÍTÉS FOLYAMATÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Bár a folyamatot értékeli a szaktanár, de a kész munka ismeretében. Így a menetközbeni elmaradások, nem időre elkészített feladatokat felejteti, ha a végső leadás előtt mindent pótol a tanuló. Az értékelésnél a szaktanár pontosan tisztában van vele, hogy pontozása a továbbtanulási esélyekre is kihatással van, így szükségszerűen jóindulatúan értékeli, hajlamos a kisebb kilengéseket a folyamatból figyelmen kívül hagyni. Tapasztalata az volt, hogy ősszel nem kezdődött meg az érdemi munka, a januári félévzárása előtti időszak sem kedvezett a projektkészítésnek, a leghasznosabb így a március, és a tavaszi szünet időszaka volt. Az igazán lelkes tanulók viszont szívesen fordítanak időt a 11. év utáni nyári szünetben a projekt készítésére, ha időben megjelenne a témakiírás. Fontos lenne, hogy hosszabb távon a témakiírásokra időben sor kerüljön. Többen gondolkodtak azon, hogy őszi előrehozott érettségit tesznek, de a bizonyítványosztásig nem jelent meg az őszi téma kiírása, nincs lehetőség a szaktanárral való rövid egyeztetésre, ezen feltétlenül változtatni szükséges.

Nem volt szerencsés szempont, mert nehezen volt értékelhető a döntési helyzetek jó megoldása, és a többoldalú megközelítés a készítés folyamatában, illetve Ugyanakkor szerintem nem kapott elegendő hangsúlyt a konzultáción való részvételi.. a szakirodalom feldolgozása.

Projektkészítés folyamata																						
Szempont	A vizsgázó monogramja																					
	M a x. p o n t	R M	G A	M J	B I	K G	F Á	S L	R M	L L	G Á K	G Z	H C S	B I	B L	T P	T Z S	T R	S E	P K N	J G O	G K K
Önálló részvétel	2	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Konzultáción részt vesz	2	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	0	1
Munkanapló vezetése	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1	1
Döntési helyzetek	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1
Helyzetek megoldása	2	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Hipotézis/célkitűzés	2	0	2	1	2	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	2	0	1	0
Tervezet/Hálóterv	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bibliográfia-összeállítás	2	0	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0
Nyersvázlat/Részfejezet	2	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	0	2	1	1	1
Több oldalú megközelítés	2	0	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1	0	1
Tervezési munka	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2
Személyes élmények	2	1	2	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2	0	1	2	1	2	1	1	1
Jó együttműködés	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	1
Szakirodalom megértése	2	0	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1	2	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Nyelv-helyesség	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
Összesen	30	12	22	23	28	16	24	21	17	19	23	13	20	24	11	18	21	13	23	13	10	13

A szakirodalom egy levelező osztály pontszámait tartalmazza, jól tükrözi, hogy milyen nehézségek adódtak a számukra. Nem tudtak megtervezni egy olyan munkát, amivel kapcsolatosan semmilyen korábbi tapasztalatuk nem lehetett. Hipotézis és célkitűzés megfogalmazása olyanok számára, akiktől még nem vártak el hasonlót, nagyon nehéz.

Saját szaktanári tapasztalatom is az volt, többször kellett rá visszatérni, menet közben módosítani. A bibliográfia összeállítása is kínlódással járt.

PROJEKTVÉDÉS

Az eredményes felkészüléshez úgy ítélte meg a szaktanár, a védésre való felkészüléshez a szituációs gyakorlat a legjobb módszer. A gyakorlatra már a ballagás után került sor, öt vizsgázó részvételével. Az érettségi vizsga tagjait a szaktanár és valamennyi jelenlévő (9 fő) 11. évfolyamos diák alkotta. Mindenki köteles volt legalább két főtől kérdezni. A jelöltek 3-3 percet kaptak a bemutatásra, a bizottság tagjai kézbe kapták a leadott dolgozatokat, és kérdeztek, majd pontoztak az útmutató alapján. Nagyon jó, bátorító légkör alakult ki, a felelők esetében a velük szemben ülő 10 fő kiváltotta a vizsgadrukkot, átélhetővé tette a vizsgahelyzetet. Jó kérdések hangoztak el, sikeresen megoldott válaszokkal. A legnagyobb gondot az időhiány okozta. Egyértelművé vált, hogy a társadalomismeretből rendelkezésre álló max. 5 perc semmiképp nem elegendő. Ember és társadalomismeret, etikából kicsit több idő 7-8 perc állrendelkezésre, már könnyebb volt a helyzet. Ezt a feladatot a következő években is meg akarom ismételni, mert egyszerre segítette a 11. évfolyamosok felkészülését és a közvetlen érettségi előkészületeket.

Érdekes színfoltjává váltak az érettségi vizsgáknak a projektvizsgák védesei. A többi szaktanár is érdeklődve hallgatta a bemutatásokat, jelezték az életszagú esetek érdekességét. Felmerült, hogy akár idegen nyelvből is be lehetne vezetni a projektérettségit, ha a tanuló megfelelő nyelvtudással rendelkezik. Olvashatna szakirodalmat, készíthetne interjúkat, írhatna házi dolgozatot, és a szóbeli vizsga keretében meg is védhetné, hisz a szituációs gyakorlatok, illetve a képelemzés helyett ez is bőven adna lehetőséget az illető nyelvi kultúrájának lemérésére.

A szóbeli vizsgák 15 perce megoldhatatlan feladat elé állítja a vizsgázót és a kérdező-tanárt, ennyi idő alatt nem lehet kellő mélységű, tartalmú feladatot elvárni „A” és „B” tételből, amiben legyen esetelemzés, valamint projektvédeSBől. Ezen központilag változtatni kell az „A” és „B” tételsor összevonásával.

A PROJEKTÉRETTSÉGI LEHETŐSÉGE A LEVELEZŐ OKTATÁSBAN

Az idegen nyelv tanulásának hiánya és az alacsony óraszámok mindig nagy próbatétel elé állítják az érettségire történő jelentkezés a levelező hallgatókat. Ezért lelkesen fogadták, hogy társadalomismeretből, illetve ember és társadalomismeret, etikából is tehetnek vizsgát. Az ilyen jellegű tárgyak tanulása során saját élettapasztalataikat felhasználva, újságolvasóként sokkal több sikerélményt szereztek, mint a hagyományos iskolai tantárgyak esetében, mint fizikában vagy kémiában. Mindez azt eredményezte, hogy az osztály kétharmada választotta a projektérettségi lehetőséget.

Gazdaság és erkölcs viszonya a reklámokban	10 fő
Karitatív tevékenység	2 fő
Esélyegyenlőség	8fő
Gazdaság	1 fő
Összesen	21 fő

A nagy létszámú választás esete ellenére többségüknél mégis inkább a választás kényszere az igazi motiváció, nem annyira téma iránti elkötelezettség. A hivatalos februári időpont előtt mindössze hárman választották ki a témát, pedig a tanár az interneten történő megjelenést követően elérhetővé tette azt számukra, felhívta rá a figyelmüket.

Legkorábbi témaválasztás: 2004. november 16. (2 fő)

Egy másik hallgató a szakirodalommal való ismerkedéssel kezdte a felkészülést a témaválasztást megelőzően még 2005. január 11-én.

Február 1-10 között választott:	1 fő
Február 11-20 között választott:	1 fő
Február 21-30 között választott:	3 fő
Március 1-10 között választott:	4 fő
Március 11-20 között választott:	1 fő
Március 21-30 között választott:	5 fő

Legutolsó témaválasztás: 2005. április 6. (1 fő)

Két tanulónál a márciusi konzultáción a témaválasztás és a tervezet bemutatása egyidőben történt.

A fenti dátumokból is látszik, hogy a tanártól ez folyamatos odafigyelést, gyakori konzultációt, folyosói megbeszélést kívánt.

A jegyzőkönyvek tanúsága szerint mindössze két vizsgázó vett részt 4 konzultáción, egyharmaduk kétszer, többségük három alkalommal vett részt. A jegyzőkönyv és a valóság ebben az esetben eltérő, hisz a tanórák utáni rövid egyeztetést, segítségkérést sem a tanár sem a diák nem fogja egyből írásban is rögzíteni. A jegyzőkönyv szerepe és célja egyébként sem világos. Kinek a számára készül? Az iskolavezetésnek? Ameddig díjazást nem kell érte biztosítani, addig nem érdekli őket. A vizsgázó a maga számára a munkanaplót vezeti. A tanár magának készítsen feljegyzést? Saját magát fogja értékelni? Az érettségi vizsgaelnökök számára készül a jegyzőkönyv? Mit tehetne az érettségi vizsgaelnökök, ha megállapítaná, hogy az iskola nem biztosított 2-3 konzultációs lehetőséget? Nem bocsátja szóbeli vizsgára a jelöltet, aki lehet, hogy ebben ártatlan.

Amennyiben a jegyzőkönyvekbe került egy közbenső konzultáció időpontja, annak témája

tervezet bemutatása	6 fő
vázlat egyeztetése	3 fő
részfejezet leadás	4 fő

Ezeknek a konzultációknak az időpontja 2005. március 9. és április 14. közé esett.

Az utolsó konzultációk időpontjában került sor az első változat leadására, illetve 3 vizsgázó esetében már a javított dolgozat visszaadására. Meglehetősen későiek ezek az időpontok a végleges leadási határidőhöz képest. Indoklásul megfogalmazható, hogy levelező oktatási formáról van szó, és mindenki, azaz tanár és diák számára is újdonságot, nagy kihívást jelentett a feladat.

Az első változat leadási időpontja:

Március 16.	1 fő
Március 27.	2 fő
Április 15.	1 fő
Április 20.	4 fő
Április 28-ig	10 fő
Május 5.	1 fő

Ez a határidő nagy nehézségek elé állította a felkészítő tanárt, hisz több mint 10 dolgozatot kellett javítania néhány nap alatt, ha utolsó simításokra még vissza akarta adni a tanulóknak.

A projekt-készítés folyamatának nyomon követése nagy próbatétel a tanár számára ilyen nagy mennyiségű dolgozat esetén különösen. Bár bizonyos feladatok ismertetése, pl. Bibliográfia-készítés, jegyzetelés, adatgyűjtés az egész osztály számára hasznos információkat jelent, mégis ezeket is szinte egyenként kell a vizsgázóknak elmagyarázni. A konzultációk így tanítás előtt folytak, zömmel négyszemközt, néha hármásban. A levelező oktatás keretei között erre sem ilyen többletórái lehetőség nincs. Nemegyszer még helyiség sem állt a rendelkezésükre, így folyosószerű beszélgetésekre kényszerültek. Érthetetlen, hogy erre a többletmunkára miért nem biztosítható anyagi keret, meddig várható el, hogy a tanár önzetlenségén, lelkesedésén múljon, hogy sikeresek lesznek-e a projekt érettségik.

A projektkészítés egyik fontos feladata az önálló adatgyűjtés, bibliográfia készítése, szakirodalommal való ismerkedés.

Nagy előnye, hogy valóban az életre nevel, hisz mind a felsőoktatásban, mind másféle esetekben is ehhez hasonló feladatok várnak ránk. Nehézsége viszont az eddig szerzett tapasztalatok hiányára vezethető vissza. Bőség zavara, nehéz választani, eligazodni érzés.

Főleg a Baranya megyei Könyvtár segítségével vették igénybe a hallgatók, mivel ilyen jellegű szakirodalommal az iskolai könyvtár gyakorlatilag nem rendelkezik. A könyvtárosok segítségével összeállított szakirodalom nagyon bőséges, szakmai nyelvezetének megértse is nehézséget okozhat.

Ugyanakkor örömmel lehetett tapasztalni, hogy mennyire felkeltette érdeklődésüket egy-egy téma, és sikerült feldolgozniuk a szakirodalmat.

Sokan eredményesen használták az internetes keresőprogramokat is.

Több mint 20 művet tüntet fel:	1 fő
Több mint 10 művet használt:	3 fő

Bibliográfiája 4-9 címet tartalmaz:	7 fő
Dolgozatához 1-3 művet olvasott:	2 fő
Nem készített bibliográfiát:	8 fő

A levelező oktatás keretei nem teszik lehetővé, hogy média-eszközök használatával ismerkedjenek a hallgatók, így ezek használatára az érettségien nem került sor.

Szervezésen alapuló projekt készítésére is csak egyetlen tanuló vállalkozott, saját lehetőségeit, tapasztalatait felhasználva mutatott be egy egyesületet.

A dolgozatok így a szakdolgozat jellegű projekt keretébe tartoznak. Nem mindegyik hallgatónak volt lehetősége számítógép használatára, így többen kézzel írták dolgozatukat. Ezekben elég sok helyesírási hiba maradt.

Kézzel írt dolgozatok aránya: 30%.

Sok energiát kívánt, de sikerült a megfelelő terjedelmű dolgozatokat elkészíteniük. Sokan a leadáskor meg is fogalmazták, hogy büszkék arra, hogy erre képesek voltak, hisz életükben nem írtak még ennyit. A hivatalos nyelv használatában is sokat fejlődtek az első vázlatok, első változat leadása után. Többszöri javítás után érezték csak rá egyesek, mi a megfelelő szókincs, stílus. Ebben nagyon eltérő kompetenciával rendelkeztek.

A projektkészítésnél az egyéni kutatómunkára alig vállalkoztak, inkább a meglévő szakirodalom újragondolása történt meg. A társadalomismeret, mint tantárgy jelenkorhoz való szoros kapcsolódása ellenére több hallgató inkább az ismert, könyvekből olvasható tapasztalatok általánosítására törekedett. Volt, aki meg is fogalmazta: „... olyan embert kerestem, akit több nemzedék tekintett példaképnek. Szerintem Mészáros Ági ilyen személyiség volt, Ézsaiás Erzsébet róla szóló könyvét olvasva úgy gondolom, hogy a ma élő személyek közül senkit nem lehetett volna sikeres női példaként választanom”.

A szakirodalomban olvasottak mellett egyéni vélemények gyakrabban fogalmazódnak meg pl.: „Saját tapasztalataimból tudom, hogy a reklámozott dolog nem mindig olyan jó a gyerekek számára, mint azt feltűntetik.”

„Szerintem a reklám félrevezeti a vásárlót, mert azt gondolná, ha beveszi a gyógyszert, akkor mindem betegségből meggyógyul, holott csak enyhíti a fájdalmat, de nem gyógyít, pedig a reklám ezt sugallja”

A portfólióhoz alig csatoltak mellékleteket, kevés az ábra is. Néhányan viszont meg tudták oldani, hogy statisztikai táblázatok, grafikonok, beszkenelt képek színesítsék az anyagokat. A következő évben a tanár nagyobb bátorítással igyekszik ezeken a dolgokon változtatni.

Önálló kutatómunka keretében

- interjút készített (Jakabné, Tóth, Bragyás, Gazderné, Sóki);
- önkéntes munkát végzett (Tóth);
- több ismerőssel beszélgetet, milyen hatással van ránk a reklám (Rozmer).

A munkanaplók vezetése teljesen eltérő, sokan komolyan vették a feladatot, problémáikat, egyéni véleményüket rendszeresen rögzítették, néhány esetben a dolog csak formálisnak tűnik, akár utólagos, egyszeri beírást feltételezhetünk.

A munkanaplóban jelölik az interjúzás tényét, de a szubjektív gondolatok megfogalmazása elmarad

Őszinte véleményként jelenik meg viszont: „Nem tudom, hogy kell jegyzetelni”; „Nehéz a döntés”; „Ez kevés? Már nem tudom a tollat fogni!”; „Lassan megy, ínhüvelygyulladásal küszködöm”; „Nem tudok esszét írni”; „Nincs hozzá elég önbizalmam”; „Segítséget kell kérnem”; „Nagyon sok velem a munka”; „Munka mellett időhiány”; „Beszélgettem a barátnőmmel”.

Leggyakrabban a tanárnőtől kapott javaslatok, feladatok tükröződnek a munkanaplókban. Hasonló gyakorisággal fordul elő következtetésként, hogy el kell menni a könyvtárba, vagy el kell olvasni valamit.

Sikeres nőként választott személyek:

1. Mészáros Ági és egy családhoz közelálló tanítónő
2. Jászai Mari és Hugonnai Vilma
3. Kéthly Anna és Lévy Katalin
4. Teréz anya és Kiss Zsuzsa három gyermekes anya

5. Teréz anya és Madonna
6. Teleki Blanka és Slachta Margit és Helvi Sipila
7. Sikeres üzletasszonyok kft. ügyvezető

Elemzésre választott reklámok tematizálása

- ☉ kamureklámok fogyókúrázóknak;
- ☉ sörreklámok;
- ☉ csokoládéfogyasztásra bíró reklámok;
- ☉ napszemüvegreklám;
- ☉ Saridon-reklám;
- ☉ autóreklámok;
- ☉ gyermekeknek szóló reklámok;
- ☉ saját munkahelyének, egy galériának reklámjai.

Civil világot mutatta be: Vasasért Egyesület, Civil szervezetként (kár, hogy a szaktanár elfogadta) Ke-ko Média Kft.

A legnagyobb nehézséget a témaválasztás indoklása és a hipotézis felállítása okozta. Számítalan formális megoldás született:

- ☉ „A sikeres nőt szeretném választani, mert az áll közelebb hozzám.”
- ☉ Személyes indokok is megfogalmazódtak: „Magam is tagja vagyok egy civil szervezetnek.

Felmerül, hogy elvárható-e egyáltalán, hogy a témaválasztást indokolja a hallgató, mikor összesen három lehetőség közül választhat, abból viszont muszáj neki, a helyzet teljesen eltérő, mint egy szakdolgozat vagy tudományos kutatás esetében.

Célkitűzések megfogalmazását tanári biztatásra, ellenőrzésre többségük sikerrel oldotta meg a bevezető oldalakon, bár többnyire nem szántak neki külön bekezdéseket.

Törekedett célkitűzésre, de az túl általánosnak tűnik több esetben, pl.: „Dolgozatomban több aspektusból próbálom megvilágítani a reklámok világát, ismertetve történetiségüket is.

„Miért nem fogadja el olyan egyértelműen a társadalom, hogy egy nő is lehet sikeres. Úgy gondolom, hogy ez a társadalmi értékrendszerben gyökerezik, más néven a nemi szocializációban”

A tanár számára külső segítséget jelentett a pilisborosjenői továbbképzésen való részvétel. A vizsgára bocsátás jogi feltételeiről a Pedagógiai Intézet munkatársaival kellett konzultálnia, majd hivatalos állásfoglalást kértek az OKÉV-tól. A probléma nem függ össze a projekt-készítés folyamatával.

JAVASLATOK

A javítási útmutatónak úgy kell kinéznie, hogy alkalmas legyen tanulónként az értékelésre, a vizsgázó tanuló nevének rögzítésére, a kapott pontszámok rögzítésére és néhány mondatos értékelésre. Nem jogos elvárni egy tanártól, hogy egy pdf-fileban elérhető, több oldalas anyagot csak azért kényszerüljön legépelni, hogy az értékelés áttekinthető legyen. Amennyiben az utóbbi lehetőséggel él, akkor ráadásul a pdf-formátum lényege vész el, a megváltoztathatatlanság.

A projektértékelés megjelenése az írásbeli érettségik között a tanárok számára nem volt egyértelmű, ezt a projekt-téma kiírásánál számukra jelezni kell. A mellékelt (4. melléklet; tanári értékelések) látszik, hogy a szaktanár a továbbképzésen kapott általános szempontsor alapján javított, nem a hivatalos változaton, és azt a tévedését az érettségi elnöke sem vette észre.

A másik kolléga tévedésére, illetve annak kivédésére nem találok magyarázatot, szervezési projektként értékelte a szakdolgozat típusú dolgozatokat, így egyéni megjegyzéseket fűzött, beírásokat végzett, korrigált a hivatalos dokumentumon. Jelzéseiből azért annyi látszik, ha a téma általánosan is értelmezhető, akkor nem szabad egy konkrét példára a javítókulcsot leszűkíteni, a siker és kudarctémáját a dopping-ügyekre.

A médiaismeret esetében fordult elő, de bármelyik másik tantárgy esetében is megismétlődhet, hogy a tanuló olyan adathordozót használ, mely nem áll az iskola rendelkezésére. Éles vita bontakozott ki az iskolában arról, hogy a tanuló köteles-e a tanár számára is hozzáférhető formátumról gondoskodni, (mikrofilmes kazetta, illetve speciális diktafon volt a vita tárgya) vagy ez már a tanár feladata. Szerintem a leadható adathordozók körét a realitások alapján az iskolának van joga meghatározni.